

ИНСТИТУТ ИСТОРИИ ЛИТВЫ

ЕЖЕГОДНИК
ИСТОРИИ
ЛИТВЫ

Год 1990

ВИЛЬНЮС «МОКСЛАС» 1992

INSTITUTE OF LITHUANIAN HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

1990

VILNIUS

1992

INSTITUT FÜR GESCHICHTE LITAUENS

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

1990

7

VILNIUS

1992

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS

1990 metai

VILNIUS „MOKSLAS“ 1992

UDK 947.45
Li 237

Redakcinė kolegija:

Vytautas MERKYS (vyr. redaktorius), Alfonsas EIDINTAS, Eugenijus JOVAISA, Vacys MILIUS, Leonas MULEVICIUS, Rita STRAZDONAITĖ (sekretorė), Tamara BAIKASKAITE, Adolfas TAUTAVICIUS, Irena VALIKONYTĖ, Regina ZEPKAITE (vyr. redaktoriaus pavaduotoja)

Redakcijos adresas:
2600 Vilnius, T. Kosciuškos 30

Išleista pagal Lietuvos istorijos instituto užsakymą

ARCHYVŲ SAUGYKLOSE

CAUNIANA I. SREZNEVSKIO RINKINYJE

1867 m. Rusijos Mokslų Akademijos akademikas Izmajilas Sreznevskis (1812—1880) paskelbė 1463 m. Kazimiero privilegiją Kauno miestui ir nurodė, kad ji yra privačiose rankose ir kad ją jam pateikė kažkoks N. Velikanovas¹. Po I. Sreznevskio mirties įpėdiniai 1910 m. perdavė jo rinkinius MA bibliotekai²; dabar jie saugomi Leningrade šios bibliotekos Rankraščių skyriuje. Susipažinus paaiškėjo, kad čia yra visas pluoštas XV—XVIII a. kaunietišκών dokumentų, į I. Sreznevskio rankas, matyt, patekusių prieš 1867 m., kartu ir minėta 1463 m. privilegija. Atrodo, I. Sreznevskis Kaune nesilankė, dokumentai jam, matyt, pateko iš minėto N. Velikanovo. Tokie dokumentai turėjo būti saugomi valstybės ar institucijų archyvuose. Bent dalis jų 1826 m. buvo laikinai pateikta Lenkijos Karalystės valdžios organams, nes buvo reikalinga kažkokiai Kauno miesto bylai spręsti³. 1843 m. vienas šio rinkinio dokumentas — 1547 m. Žygimanto Augusto raštas — buvo paskelbtas Vilniuje. Rinkinio sudarytojams jį kartu su keletu kitų kaunietišκών dokumentų pateikė mokytojas Leonovas⁴. Gal, siuntinėjami iš rankų į rankas, jie ir bus nelegaliai patekę privatiems asmenims, o iš šių — I. Sreznevskiui.

Dabar rinkinyje yra 31 dokumentas, iš jų 7 pergamentai. 24 dokumentai neabejotinai yra iš Kauno miesto archyvo. Jie sudaro 2 grupes. Pirmojoje yra devyni 1463—1764 m. dokumentai — valdovų privilegijos ir raštai Kauno miestui. Tai minėta 1463 m. Kazi-

¹ Срезневский И. Сведения и заметки о малоизвестных и неизвестных памятниках. СПб., 1867. С. 82—86.

² Протоколы заседаний общего собрания Императорской Академии наук. СПб., 1910. № 9. § 176.

³ Tai rodo dorsaliniai užrašai *Takowy przywilej na skutek odezwy jw. radcy Prokuratorji jeneralnej Strzeleckiego w dacie 17/29 wrzesnia 1826 r. pod Nr. 2325 do Rady miasta Kowna nadestanej jest wydany z tejze Rady dla Rządu Królestwa Polskiego do temczasowego użytku. 1826 r. miesiáca wrzesnia 18/30 d.* su Kauno miesto tarybos prezidento D. Vilenijaus ir sekretoriaus parašais (pastarojo parašas neįskaitomas). Šie užrašai yra ant mūsų aprašo dokumentų Nr. 1, 2, 4, 7, 12.

⁴ Собрание древних грамот и актов городов Вильны, Ковна, Трок, православных монастырей, церквей и по разным предметам. Вильно, 1843 (toliau — СДГА). Ч. I. С. II; Ч. II. С. 157, 158.

miero privilegijos XV a. kopija, šeši 1547—1682 m. valdovų privilegijų ir raštų originalai, vieno iš jų kopija bei 1764 m. išrašas iš LDK raštinės metrikos knygų.

Antrą grupę sudaro keturiolika 1560—1684 m. Jakniškių dvaro nuosavybės dokumentų. Po III Lenkijos ir Lietuvos valstybės padalijimo 1795 m. Freda — Kauno miesto žemės valdos kairiajame Nemuno krante — atiteko Prūsijai, ir miestas ją prarado. Kaip kompensaciją XIX a. pradžioje miestas gavo Jakniškių ir Kašonių kaimus Trakų paviete (dab. Prienų raj.). Kaip buvo įprasta, kartu su valda naujajam savininkui atiteko ir ankstesnių savininkų sukaupti valdos dokumentai, vadinamosios anteriorijos. Jų turėjo būti daugiau, bet kitų likimas nežinomas. Prie šios grupės nepritampa 1565 08 08 Žygimanto Augusto privilegija dvarioniui Andriui Mackovičiui. Iš jos dorsalinio užrašo matyti, kad ji irgi yra iš miesto archyvo.

Kauno liuteronų bendruomenei priklausė ir jos archyve turėjo būti saugomi dar septyni I. Sreznevskio rinkinyje esantys dokumentai. Tai 1592 12 22 Venclovo Agripas laiškas Kauno liuteronų bendruomenei bei šeši 1633—1735 m. valdovų privilegijų ir raštų Kauno liuteronų bendruomenei originalai.

Tik 2 skelbti dokumentai ir keli liuteroniški⁵ yra įvesdinti į mokslo apyvarą. Kirilika rašyti dokumentai ir aktai aprašyti juos saugančios bibliotekos spausdintuose aprašuose⁶. 1463 m. privilegijos originalas neišliko, todėl čia esančią kopiją sunku tinkamai įvertinti. Kai kurių miesto ar liuteronų privilegijų žinomi buvo tik įrašai Lietuvos Metrikoje ar kopijos. Jau pats šių dokumentų originalų egzistavimo faktas vertas dėmesio. Dar svarbiau, kad kai kurių tik jie, originalai, beišliko. Todėl manome esant tikslinga vienoje vietoje paskelbti šių dokumentų aprašą.

Apraše kiekvienas dokumentas turi atskirą poziciją, kurioje pateikiami duomenys apie dokumento išdavimo datą ir vietą, mūsų sudaryta antraštė su trumpa turinio anotacija, žinios apie parašus, dokumento medžiagą, būklę, antspaudus, kalbą, signatūrą, spausdinti aprašai, publikacijos ir literatūra. LDK antspaudai klasifikuojami remiantis G u m o v s k i M.: *Pieczećcie królów polskich*. Kraków, 1910. Aptariami tik tie dorsaliniai užrašai, kurie patikslina ir papildoma paties dokumento informaciją. 3 išnašoje cituotas užrašas apie dokumentų suteikimą Lenkijos karalystės valdžiai 1826 m. yra, kaip minėta, ant aprašo dokumentų Nr. 1, 2, 4, 7, 12.

⁵ Kiaupa Z. Kovos tarp liuteronų ir katalikų Kaune iki XVII a. vidurio // Religinės kovos ir erezijos Lietuvoje. V., 1977. P. 13—26.

⁶ Описание Рукописного отдела Библиотеки Академии Наук СССР. Т. 3. Вып. 3. Исторические сборники XVIII—XIX вв. / Сост. Н. Ю. Бубнов, А. И. Колпанев, М. В. Кукушкина, О. П. Лихачева. Л., 1971 (toliau — ОРО). С. 344—347; Пергаментные рукописи библиотеки Академии Наук СССР. Описание русских и славянских рукописей XI—XVI веков / Сост.: Н. Ю. Бубнов, О. П. Лихачева, В. Ф. Покровская (toliau — ПР). Л., 1976. С. 205.

I. Kauno miesto dokumentai

A. Valdovų privilegijos ir raštai

1. 1463 05 20. Gardinas. Kazimiero privilegija Kauno miestui, kuria patvirtinamos Vytauto, Žygimanto Kęstučio ir ankstesnės Kazimiero privilegijos Kauno miestui, suteikiančios jam savivaldos teisę pagal Magdeburgo teisę, ir suteikiamos naujos teisės ir lengvatos.

Pergamentas, būklė gera, 59,5×39 cm. Be antspaudo. Gudų k., kirilika. 5 dorsaliniai užrašai, kai kurie išblukę. Tarp jų gotišku XV a. raštu *Copia privilegiorum civitatis... a. 1463*, teigianti, kad šis tekstas — kopija. Bet greičiausiai tai gudiškas tekstas, lygiavertis su neišlikusiu lotynišku originalu.

Sign.: 24. 3. 2.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 344. № 3; ПР. С. 205.

Publ.: Срезневский И. Сведения... С. 82—86; Puzinas J. Senosios Kauno privilegijos // Savivaldybė. 1930. Nr. 3. P. 11—15 (vertimas į liet. k.).

Lit.: žr. Publ.: Jablonskis K. Dėl 1408 metų Vytauto privilegijos Kauno miestui tikrumo // Praeitis. T. 1. K., 1930. P. 329; Forstreuter K. Kauen, eine deutsche Stadtgründung // Jomsburg. Jg. VI. 1942. Perspausdinta: Forstreuter K. Deutschland und Litauen im Mittelalter. Köln. Graz, 1962. S. 79, 80; Kiaupa Z. 1408 metų Vytauto privilegija Kauno miestui // Lietuvos istorijos metraštis. 1979 m. V., 1981. P. 5—19.

2. 1547 01 06. Vilnius. Žygimanto Augusto raštas bajorams, dvasiškiams ir didžiojo kunigaikščio pareigūnams LDK bei Žemaitijoje, kad neleistų savo valdose ir miestuose, neturinčiuose Magdeburgo teisės, svetimšaliams pirkliais prekiauti, nes jie gali prekiauti tik Kaune su kauniečiais, taip pat nereikalautų iš Kauno miestiečių muičių ir turgaus mokesčių.

Ivano Hornostajaus, LDK dvaro maršalo, žemės įždininko ir raštininko, parašas kirilika.

Pergamentas, būklė gera, 68×41,5 cm. LDK mažasis antspaudas su popieriaus apsauga, skersmuo 3,5 cm. Gudų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 3.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 344. № 6.

Publ.: СДГА. Ч. II. С. 157, 158.

3. 1547 01 06. Vilnius. Tas pats.

Dvigubas popieriaus lapas. Dorsalinis užrašas teigia, kad tai *Kopia przywileju ruskiego na polski przetłumaczonego*, iš tikrųjų tai lotyniškai transkribuota kopija gudų k.

Sign.: 24. 3. 32.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 344. № 7.

4. 1558 05 31. Vilnius. Žygimanto Augusto raštas, kuriuo Kauno

miestiečiai (bet ne gyvenantys priemiestyje) atleidžiami nuo naujo pastočių mokesčio.

Zygmanto Augusto lotyniškas parašas ir Eustacho Valavičiaus, LDK maršalo ir raštininko, parašas kirilika. Paraštėje Kauno pase­niūnio Stepono Pranciškaus Medekšos pasirašytas įrašas, kad doku­mentą 1676 06 08 Kauno miesto raštininkas Jurgis Kazimieras Bo­rovskis pateikė įrašyti į Kauno pavieto pilies teismo aktus.

Pergamentas, būklė gera, 31,3×43,2 cm. Antspaudo prikabinimo žymės. Gudų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 4.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 344. № 8.

5. 1582 02 16. Vilnius. Stepono Batoro raštas bajorams ir parei­gūnams, ypač girininkams, taip pat pirkliams dėl sankrovos Kauno mieste patvirtinimo, kelių į Kauną ir kt.

Stepono Batoro lotyniškas parašas ir Leono Sapiegos, LDK rašti­ninko, parašas kirilika.

Keturių popieriaus lapų sąsiuvinis, dabar iširęs, būklė vidutinė. LDK mažasis antspaudas su popieriaus apsauga, skersmuo 6,3 cm. Gudų k., kirilika.

Sign.: 23. 3. 35.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 345. № 11.

6. 1669 12 11. Krokva. Mykolo Koributo universalas, kuriuo Kau­no miestiečiai, pateikę Zigmanto, Vladislovo ir Jono Kazimiero Vazu universalus, kartu su miesto valdomis ir jų gyventojais atleidžiami nuo karinių dalinių pastovių, žiemojimo, išlaikymo ir pastočių jiems.

Mykolo Koributo ir Valerijono Stanislovo Judickio, LDK rašti­ninko, parašai.

Popieriaus lapas, kraštai apiplyšę, per sulenkimus skylutės, kon­servuotas. LDK didysis antspaudas su popieriaus apsauga, skersmuo 9,2 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 5.

7. 1676 04 15. Krokva. Jono Sobieskio raštas, kuriuo Kauno mies­tiečiai, pateikę valdovo pirmtakų universalus, kartu su miesto val­domis ir jų gyventojais atleidžiami nuo karinių dalinių pastovių, žie­mojimo, išlaikymo ir pastočių jiems.

Jono Sobieskio ir Andriaus Kazimiero Gelgaudo, LDK raštininko, parašai. Įrašas, žymintis, kad raštą 1676 05 20 Kauno miesto bend­ruomenės atstovas Augustinas Daujotas pateikė įrašyti į Kauno pa­vieto pilies teismo aktus.

Popieriaus lapas, būklė gera. LDK didysis antspaudas su popie­rius apsauga, skersmuo 9,2 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 6.

8. 1682 05 21. Varšuva. Jono Sobieskio raštas Kauno miesto ma­gistratui ir miestiečiams, kuriame bara juos, kad, turėdami sankro-

vos teisę ir privalėdami ją saugoti, leidžia užsienio pirkliais ją pažeidinėti, ir liepia saugoti savo teises ir naudotis jomis.

Jono Sobieskio parašas.

Dvigubas popieriaus lapas, būklė gera. LDK didysis antspaudas su popieriaus apsauga, skersmuo 9,2 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 53.

9. 1764 12 10. LDK raštinė. Stanislovo Augusto Kauno miesto magistratui išduotas išrašas iš LDK didžiosios raštinės metrikos knygų su 1649 11 03 Varšuvoje Kauno miesto magistratui išduotu Jono Kazimiero raštu, kuriame nurodoma neįsileisti į magistratą suolininkų ir bendruomenės atstovų kolegijų — liuteronų.

Antano Przewdzieckio, LDK pakanclerio, ir Juozapo Mikloševičiaus, LDK metrikanto, parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. LDK mažasis antspaudas, skersmuo 7,5 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 56.

B. Kauno miesto žemės valdų anteriorijos

10. 1560 05 17. Vilnius. Žygimanto Augusto privilegija bajorui Glebui Bagdonavičiui įsirengti karčemą dvare prie Merkinės—Kauno kelio.

Žygimanto Augusto lotyniškas parašas ir Jono Haiko, LDK raštininko, parašas kirilika.

Dvigubas popieriaus lapas, konservuotas. LDK mažasis antspaudas, skersmuo 3,5 cm. Gudų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 33.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 345. № 9.

11. To paties dokumento 1684 05 12 išrašas iš LDK Vyriausiojo tribunolo Vilniaus kadencijos aktų knygų.

11 LDK vyriausiojo tribunolo teisėjų lenkiškų parašų.

Dvigubas popieriaus lapas. Vilniaus pavieto (vaivadijos) žemės teismo antspaudas, skersmuo 3,4 cm. Gudų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 54.

Apr.: ОРО. Т. 3. Вып. 3. С. 347. № 45.

12. 1565 08 08. Gardinas. Žygimanto Augusto raštas dvarioniui Andriui Mackovičiui valdyti žemes Kauno paviete prie Jiesios ir Nevėžio.

Žygimanto Augusto lotyniškas parašas ir Eustacho Valavičiaus, LDK maršalo ir raštininko, parašas kirilika.

Pergamentas, būklė vidutinė, dalis apačios nuplėšta, per sulenkimus išsityręs, 30,8 cm + 11,6 cm × 39,5 cm. Antspaudu prikabinimo žymės. Gudų k., kirilika. Dorsalinis įrašas *Do kathegorii z Zabiellą łowczym litewskim* liudija, kad dokumentas naudotas XVIII a. antrosios pusės miesto bylose su Kauno pavieto žemvaldžiais Zabielomis.

Sign.: 24. 3. 34.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 10.

13. 1609 04 17. Jakniškės, Kauno pav. Kristupo ir Onos Ulskaitės Tašlikavičių Eustachui Ulskiui išduotas Jakniškių, Kauno pav., ir Ulių, Polocko vaivadijoje, pardavimo aktas.

4 liudytojų parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. 6 pardavėjų ir liudytojų antspaudai. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 37.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 12.

14. 1610 12 05. Jakniškės, Kauno pav. Kauno pavieto vaznio Stanislovo Monkevičiaus įvesdinamasis raštas Eustachui Ulskiui į Jakniškių dalį, pirktą iš Jokūbo ir Bogumilos Zapolskių.

1610 12 18. Kaune išduotas išrašas iš Kauno pavieto pilies teismo aktų knygų su to teismo raštininko Jono Gedgaudo parašu kirilika.

Dvigubas popieriaus lapas. Kauno pavieto paseniūnio Mikalojaus Paškevičiaus antspaudas. Lenkų k., teismo raštininko tekstas — gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 38.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 13. Klaidingai nurodoma, kad tai išrašas iš Kauno miesto knygų.

15. 1611 01 03. Jakniškės, Kauno pav. Jokūbo ir Bogumilos Ulskaitės Zapolskių Eustachui ir Ievai Valavičaitėi Ulskiams išduotas Jakniškių dalies pardavimo aktas.

Pardavėjo ir liudytojų lenkiški parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. 5 pardavėjų ir liudytojų antspaudai. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 39.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 14.

16. To paties dokumento 1611 01 11 išrašas iš Kauno pavieto žemės teismo aktų knygų.

Malchero Skorulskio, Kauno pavieto žemės teismo raštininko, parašas.

Keturių popieriaus lapų sąsiuvinis, tekstas užima l. 1—2 v. 2 antspaudai, greičiausiai Andriaus Koplevskio, teisėjo, ir Stanislovo Dratkovskio, pateisėjo. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 40.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 15.

17. 1613 09 20. Jakniškės, Kauno pav. Vaitiekaus ir Ievos Ulskaitės Babravičių Eustachui Ulskiui išduotas Jakniškių, Kauno pav., ir Ulių, Polocko vaivadijoje, pardavimo aktas.

Pardavėjo ir 3 liudytojų lenkiški parašai bei 1 liudytojo — kirilika.

Dvigubas popieriaus lapas, 6 pardavėjų ir liudytojų antspaudai. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 42.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 17.

18. To paties dokumento 1613 10 04 išrašas iš Kauno pavieto žemės teismo aktų knygu.

M. Skorulskio, Kauno pavieto žemės teismo raštininko, parašas.

Dvigubas popieriaus lapas. 2 antspaudai, greičiausiai A. Koplevskio, teisėjo, ir S. Dratkovskio, pateisėjo. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 41.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 16.

19. 1615 09 13. Jakniškės, Kauno pav. Bagdono Ulskio Eustachui Ulskiui išduotas Jakniškių dalies pardavimo raštas.

Pardavėjo ir liudytojų lenkiški parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. 4 pardavėjo ir liudytojų antspaudai. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 44.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 18.

20. To paties dokumento 1615 10 08 išrašas iš LDK vyriausiojo tribunolo Minsko kadencijos aktų knygu.

12 LDK vyriausiojo tribunolo teisėjų parašų.

Dvigubas popieriaus lapas. 1 nenustatytas antspaudas. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 43.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 19. Klaidingai nurodoma, kad tai išrašas iš Minsko miesto teismo knygu.

21. 1618 09 30. Jakniškės, Kauno pav. Bagdono Jachnovskio Eustachui Ulskiui išduotas žemės Jakniškėse mainų aktas.

B. Jachnovskio ir 3 liudytojų lenkiški parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. 4 keitėjo ir liudytojų antspaudai. Gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 45.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 345. № 20.

22. 1640 09 07. Trakai. Išrašas iš Trakų pavieto (vaivadijos) pilies teismo knygu su įrašytu vaznio Kristupo Sirevičiaus raštu apie pranešimo Eustachui Ulskiui, kad stotų į Kauno pavieto žemės teismą, įteikimą.

Vienas popieriaus lapas. Vaznio raštas — lenkų k., teismo raštininko tekstas — gduų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 48.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 346. № 26. Klaidingai nurodoma, kad tai išrašas iš Trakų vaivadijos miestiečių knygų.

23. 1640 11 04. Jakniškės, Kauno pav. Kauno pav. vaznio Aleksandro Gronpčevskio įvesdinamasis raštas Jonui ir Onai Dolinskiams į Jakniškių dalį užstato teise.

1640 11 18 išrašas iš Kauno pavieto pilies teismo knygų su raštininko Povilo Prozoro parašu kirilika.

Popieriaus lapas. 1 nenustatytas antspaudas. Vaznio raštas lenkų k., teismo raštininko tekstas — gudų k., kirilika.

Sign.: 24. 3. 49.

Apr.: OPO. T. 3. Вып. 3. С. 346. № 27. Klaidingai nurodoma, kad tai išrašas iš Kauno miesto knygų.

24. Be datos. Vilnius. Eustacho Ulskio laiškas LDK vyriausiojo tribunolo teisėjams dėl Tribunolo sprendimo.

E. Ulskio parašas.

Dvigubas popieriaus lapas. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 46.

II. Kauno liuteronų bendruomenės dokumentai

25. 1592 12 22. Nemunaitis. Venclovo Agripas, Smolensko kašteliono, laiškas Kauno liuteronų bendruomenei.

V. Agripas parašas.

Dvigubas popieriaus lapas. L. 1 — laiško tekstas, 1. 2 v.— adresas ir V. Agripas antspaudas. Lotynų k.

Sign.: 24. 3. 36.

26. 1633 07 20. Vilnius. Vladislovo Vazos raštas, kuriuo Kauno liuteronams leidžiama uždengti jų bažnyčios Kaune stogą, remontuoti ją ir kapinių tvorą.

Vladislovo Vazos lotyniškas ir Stanislovo Naruševičiaus, LDK raštininko, lenkiški parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. LDK mažasis antspaudas, skersmuo 5,0 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 47.

27. 1654 11 20. Gardinas. Jono Kazimiero raštas LDK kancleriui ir Kauno seniūnui Albrechtui Stanislovui Radvilai, kad perspėtų Kauno magistratą, jog šis nepersekiotų liuteronų ir nepažeistų jų teisių.

Jono Kazimiero ir S. Naruševičiaus, LDK raštininko, parašai.

Dvigubas popieriaus lapas. LDK mažasis antspaudas, skersmuo 6,0 cm. Lenkų k. Tekste nurodyta klaidinga data — 1644 m. (tuomet dar valdė Vladislovas Vaza). Data nustatyta pagal dorsalinį įrašą *D. 20 Nowembris 1654.*

Sign.: 24. 3. 50.

28. 1664 06 30. Vilnius. Jono Kazimiero raštas Kauno magistratui, kad nedraustų Kauno liuteronams remontuoti jų bažnyčią.

Jono Kazimiero ir Andriaus Kotovičiaus, LDK raštininko, parašai. Dvigubas popieriaus lapas. LDK didysis antspaudas, skersmuo 9,0 cm. Lenkų k.

Sign.: 24. 3. 52.

29. 1677 03 30. Varšuva. Jono Sobieskio sprendimas byloje tarp Kauno miesto magistrato ir katalikų, iš vienos pusės, ir liuteronų bendruomenės — iš kitos.

Jono Sobieskio ir Mykolo Druckio Sokolinskio, LDK raštininko, parašai.

Pergamentas dėmėtas, tekstas labai išblukęs, 39,5 cm+8 cm×62,2 cm. LDK didysis antspaudas, skersmuo 9,3 cm, ant avietinės spalvos virvutės prikabintoje aštuonkampėje ornamentuotoje metalinėje dėžutėje. Lenkų k. Ant antspaudo dėžutės — 1676 m., iš čia, matyt, klaidinga, 1676 m., dorsalinio užrašo data. Data patikslinta pagal žemiau aprašytas privilegijas.

Sign.: 24. 3. 7.

30. 1726 11 24. Gardinas. Augusto II privilegija Kauno liuteronų bendruomenei, kuria patvirtintas čia įrašytas 1677 03 30 Jono Sobieskio sprendimas (žr. aprašo Nr. 28).

Augusto II lotyniškas parašas.

Pergamentas, konservuotas, būklė gera, tik per sulenkimus nedidelės skylutės, 41 cm+5,8 cm×70 cm. LDK didysis antspaudas, skersmuo 9,5 cm, ant geltono šilko juostelės prikabintoje apvalioje metalinėje dėžutėje. Lotynų k., įrašytas 1677 03 30 Jono Sobieskio sprendimas lenkų k.

Sign.: 24.3.8.

31. 1735 11 27. Varšuva. Augusto III privilegija Kauno liuteronų bendruomenei, kuria patvirtinama čia įrašyta 1726 11 24 Augusto II privilegija tiems patiems su 1677 03 30 Jono Sobieskio sprendimu (žr. aprašo Nr. 28 ir 29).

Augusto III parašas.

Pergamentas, būklė gera, tik apiblukęs, 41 cm+4,8 cm×67,7 cm. LDK didysis antspaudas, skersmuo 9,2 cm, ant rudo šilko juostelės prikabintas apvalioje metalinėje dėžutėje. Lotynų k., įrašytas 1677 03 30 Jono Sobieskio sprendimas lenkų k.

Sign.: 24. 3. 9.

Zigmantas Kiaupa